

İMAN VE İSLÂM*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى
الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ

(ابن المبارك، حم. والقضاعي عن أبي هريرة)

RE. 229/2 (El-kelimetü't-tayyibetü sadakatün, ve küllü hatvetün yahtühâ ile's-salâti sadakatün.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Güzel Söz Sadakadır

Abdullah ibn-i Mübârek, Ahmed ibn-i Hanbel ve Kudâî, Ebû

Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: ¹

الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى
الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ

(ابن المبارك، حم. والقضاعي عن أبي هريرة)

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.163, no:2767; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.180, no:1677; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.374, no:8856; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.89, no:93; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.187, no:7609; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.202, no:3325; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.219, no:472; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.374, no:1493; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.136, no:403; Ebû Hüreyre RA’dan.

RE. 229/2 (El-kelimetü't-tayyibetü sadakatün, ve küllü hatvetün yahtühâ ile's-salâti sadakatün.)

(El-kelimetü't-tayyibetü sadakatün) “Hoş söz, güzel söz sadakadır. (Ve küllü hatvetün yahtühâ ile's-salâti sadakatün) Camiye giderken atılan her adım da bir sadakadır.”

Kelime-i tayyibe, güzel söz söylemek, tatlı söz söylemek, faydalı söz söylemek sadakadır. Yani herkesin hali vakti müsait olup da para veremez, fakir fukaraya yardım edemez. Onun için kelime-i tayyibe, güzel söz söylemek, tatlı dil güler yüz dedikleri, tatlı bir dil ile hatırlamak, gönül almak sadaka yerindedir.

Müslümana, evinden camiye gelinceye kadar attığı her adımda sadaka sevabı vardır. Evi yakın olmak bir nimettir ama uzak olursa bu sadaka sevabına nâil olur.

B. Mantarın Suyu Göze Şifadır

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim ve Tirmizî, Saîd ibn-i Zeyd RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, İbn-i Mâce ve İbn-i Meni' ve Ziyâü'l-Makdisî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan ve Câbir RA'dan ve ayrıca beş kişiden on kişi daha bu hadis-i şerifi rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

² Buhârî, Sahîh, c.IV, s.1727, no:4208; Müslim, Sahîh, c.III, s.1619, no:2049; Tirmizî, Sünen, c.IV, s.401, no:2067; İbn-i Mâce, Sünen, c.II, s.1143,

الْكَمَاءُ مِنَ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ

(حم.خ.م.ت. عن سعد بن زيد؛ حم.ن.ه. وابن منيع.ض. عن أبي سعيد؛ وجابر وعشرة عن خمس)

RE. 229/3 (El-kem'etü mine'l-menni, ve mâühâ şifâün li'l- ayni.)

(El-kem'etü mine'l-menni) “Mantar Benî İsrail'e indirilen men cinsindedir. (Ve mâühâ şifâün li'l-ayni.) Suyu da göze şifadır.”

Kem'eh, mantar dediğimiz, yerden biten bir nebat. Cenâb-ı Hak bir vakit gökten bıldırcın ve helva indirmişti İsrailoğullarına. Bizde kudret helvası derler, halâ Erzurum taraflarında bulunur. Yerden çıkan bu mantar da, gökten indirilen bu yağıştan olan helvaya benzer bir şeydir. Bunun suyu gözlere şifadır.

no:3454; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.I, s.187, no:1625; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.VI, s.324, no:6530; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.II, s.254, no:961; Bezzâr, Müsned, c.IV, s.82, no:1250; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.V, s.60, no:23693; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IX, s.345; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.156, no:6667; Şeybânî, el-Âhâd ve'l-Mesânî, c.I, s.162, no:227; Begavî, Şerhü's-Sünneh, c.V, s.473; Ebû Avâne, Müsned, c.V, s.191, no:8347, 8348; Hamîdî, Müsned, c.I, s.43, no:81; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.III, s.311, no:4935; Saîd ibn-i Zeyd RA'dan.

Tirmizî, Sünen, c.IV, s.400, no:2066; İbn-i Mâce, Sünen, c.II, s.1143, no:3455; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.301, no:7989; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.III, s.354, no:3388; Ebû Ya'lâ, Müsned, c.XI, s.292, no:6407; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.V, s.60, no:23695; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.157, no:6670; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, c.XII, s.63, no:12481; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.III, s.362, no:3406; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.156, no:6669; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Câmiu'l-Ehâdîs, c.XV, s.453, no:15929.

Altındaki ikinci bir hadis de aynı mevzuda...

Müslim ve İbn-i Mâce, Saîd ibn-i Zeyd RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

الْكَمَاءُ مِنْ الْمَنِّ، الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ

(م.ه. عن سعيد بن زيد)

RE. 229/3 (El-kem'etü mine'l-menni, ellezî enzel'llàhu tebâırıkı ve teâlâ alâ byenî isrâile, ve mâühâ şifâün li'l-ayni.)

(El-kem'etü mine'l-menni, ellezî enzel'llàhu tebâırıkı ve teâlâ alâ byenî isrâile) “Kem'e, yâni mantar, Allah-u Teâlâ'nın Benî İsrail'e indirdiği men cinsindedir. (Ve mâühâ şifâün li'l-ayni.) Suyu da göze şifadır.”

Şerhte bunu izah ederken, şu açıklama yapılmış: Bunu birisi tatbik etmiş, mantarın suyunu almış, bir âmânın gözüne kullanmışlar. Âmânın gözü bir müddet sonra iyi olmuş.

c. Kenûd Hakkında

Sûre-i Kària'ın üstünde bir sûre var ki, (Ve'l-âdiyâtü dabhan) derler; Âdiyât Sûresi. Bunun içinde insanı Cenâb-ı Hak tarif ederken;

³ Müslim, *Sahîh*, c.X, s.364, no:3818; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.259, no:3445; *Begavî, Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.473; *Eb'u Avâne, Müsned*, c.V, s.192, no:8352; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.I, s.43, no:81; *eş-Şaşî, Müsned*, c.I, s.230, no:179; Saîd ibn-i Zeyd RA'dan.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

(العاديات: ٦)

(*Inne>l-insâne li-rabbihî lekenûd.*) [Gerçekten insan Rabbine karşı çok nankördür.] (Âdiyât, 100/6)

Cenâb-ı Hak insanı burada *lekenûd* diyerekten böyle tavsif etmiş. Cenâb-ı Peygamber de şimdi “O kenûd nedir??” diye bunu bize bu hadiste açıklıyor.

İbn-i Cerîr, İbn-i Ebî Hâtim, Taberânî ve Buhârî Ebû Ümâme RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: 4

الْكَنُودُ الَّذِي يَأْكُلُ وَحْدَهُ، وَيَمْنَعُ رِفْدَهُ، وَيَضْرِبُ

عَبْدَهُ

(ابن جرير، وابن أبي حاتم، طب. عن أبي أمامة؛ خ. في الأدب عنه وسعيد بن زيد)

RE. 229/5 (El-kenûdü’llezî ye’külü vahdehû, ve yemneu rifdehû, ve yadribu abdehû.)

(El-kenûdü’llezî ye’külü vahdehû) “Kenud ona derler ki, yalnız yer, (ve yemneu rifdehû) taifesini men eder. (Ve yadribu abdehû) Kölesini de döver.”

⁴ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VIII, s.245, no:7958; *Dâra Kutnî, el-Mü’telif ve’l-Muhtelif*, c.III, s.20; *Ebû Ümâme RA’dan.*

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.15, no:2950; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.455, no:15830.

Yemeği yerken yalnız yiyor, başkalarına yedirmek istemiyor; menfaatperest. Yemeğinden ve varlıklarından böyle yalnız başına kendisi istifade etsin istiyor.

Refd, îtâ, vermek demek. İkrâm u ihsanını kesiyor, vermiyor. Aynı zamanda da maiyetinde bulunan insanları, köleleri, uşakları dövüyor. Asabî bir insan, kızdıkça dövüyor.

Cenâb-ı Hak bunu, bu insanı kenûd olarak tavsif ediyor. Bu kenûd, işte böyle yemeğini başkasına yedirmek istemez, gizli kapaklı hep kendisi yemek ister. Başkalarına vermemek için çeşitli bahaneler bulur. Sonra bir de dövücü, vurucu, kırıcı.

Allah, ahlâk-ı İslâmiyye ile mütehallık olan ve sevgi ve rızasına nâil olan kullarının zümresine nâil eylesin cümlemizi...

d. Kevser Hakkında

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Hennâd ve Tirmizî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الْكُوْثُرُ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ حَافَّتَاهُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَجْرَاهُ
عَلَى الدَّرِّ وَالْيَاقُوتِ، تُرْبَتُهُ أَطْيَبُ رِيحًا مِنْ

⁵ Tirmizî, Sünen, c.XI, s.204, no:3284; İbn-i Mâce, Sünen, c.XII, s.395, no:4325; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.67, no:5355; Begavî, Şerhü's- Sünehh, c.VII, s.448; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.XI, s.440, no:32319; İbn-i Asâkir, Mu'cem, c.I, s.439, no:904; Abdullah ibn-i Mübârek, Zühd, c.I, s.562, no:1613; Hennâd, Zühd, c.I, s.108, no:132; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

الْمِسْكُ وَمَاؤُهُ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ الثلجِ

(ط. حم. وهناد. ت. حسن صحيح عن ابن عمر)

RE. 229/6 (El-kevseru nehrun fi'l-cenneti, hàffetâhü min zehebin, ve mecrâhü ale'dürri ve'l-yâkùti, türbetühû atyebü rîhan mine'l-miski, ve mâühû ahlâ mine'l-asei, ve eşeddü beyâdan mine's-selci.)

(El-kevseru nehrun fi'l-cenneti) “Kevser, Cennette bir nehirdir. (Hâffetâhü min zehebin) Yanları altın, (ve mecrâhü ale'dürri ve'l-yâkùti) mecrası inci ve yakut, (türbetühû atyebü rîhan mine'l- miski) toprağı miskten daha güzel kokar; (ve mâühû ahlâ mine'l- asei) suyu da baldan tatlıdır, (ve eşeddü beyâdan mine's-selci) ve kardan daha beyazdır.”

Kevser Sûresi var ya, o Kevser'i tarif ederken Cenâb-ı Peygamber buyurdu ki:

“—O Kevser cennette bir nehirdir. Yanları altından yapılmış, altına da yakut, inci, mercan döşenmiş, su onların üzerinden akıyor. Onun toprağı miskten daha güzel kokuludur. İçinden akan o su baldan tatlı, lezzetli ve kardan da beyazdır.”

Kardan beyaz, baldan tatlı, misk kokusu içerisinde altın yolların arasından akıyor bu su böyle.

Bu Kevser'i, bizim Küçük Hamdi Efendi diye tâbir ettiğimiz tefsir sahibi Hamdi Efendi'nin

dokuz ciltlik bir tefsiri var. Onda bu Kevser’i çok uzun tefsir ediyor. Birçok manâlar çıkarmış, Bu tefsirlerinin birisinde diyor ki:

“Kevser ulemadır.” diyor. Burada nehir olarak Cenâb-ı Peygamber’in tarif ettiği, baldan tatlı olan şey, ulemanın sözüdür. O baldan tatlı ve her şeyden lezzetlidir. İlmin kendisi, kökü, özü Kevser’dir.

Onun için Bursalı İsmail Hakkı Hazretleri diyor ki:

“—Cennet ikidir: Birisi ahiretteki cennet, birisi de dünyadaki cennet. Dünyadaki cennete girmeyen ahiretteki cenneti ummasın. Ahiretteki cennete nâil olmak için, dünyadaki cennete girmek lazım.”

İsmail Hakkı hazretleri bunu söylüyor. Defterime kaydettim de aklımızda kalmış.

“—Kimdir demişler, ya nerede bu dünyanın cenneti?”

“—Ariflerin gönlüdür.” demiş.

Ariflerin gönlü dünyanın cenneti. Yani âriflerin sohbetine erişmeyen insan, onların sohbetlerinden istifade etmeyen insan, onların sohbetlerine uğramayan insan ahiretteki cenneti zor bulur.

e. Akıllı İnsan Kimdir?

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Mâce, Ebû Nuaym, Beyhakî ve Hâkim, Şeddâd ibn-i Evs RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ، وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ وَ
الْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا، وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ

(ط. حم. ت. ه. حل. ق. ك. عن شداد بن أوس)

RE. 229/7 (El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l- mevti, ve'l-âcizü men etbea nefsehû hevâhâ, ve temennâ ale'llâhi.)

(El-keyyisü) “Akıllı insan o kimsedir ki, (men dâne nefsehû) nefsinin hesabına çekti ve ona sahip oldu; (ve amile limâ ba'de'l-mevt) ve ölümden sonrası için sâlih ameller işledi. Akıllı insan budur.

⁶ Tirmizî, Sünen, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, Sünen, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.IV, s.124, no:17164; Hâkim, Müstedrek, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, Müsned, c.1, s.153, no:1122; Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, c.VII, s.284, no:7143; Taberânî, Mu'cemü's-Sağîr, c.II, s.107, no:863; Bezzâr, Müsned, c.II, s.18, no:3489; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.3, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, Hilyetü'l- Evliyâ, c.I, s.267; Taberânî, Müsnedü's-Şâmiyyîn, c.I, s.266, no:463; Kudâî, Müsnedü's-Şihâb, c.I, s.140, no:185; Abdullah ibn-i Mübârek, Zühd, c.I, s.56, no:171; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.III, s.310, no:4930; İbn-i Asâkir, Mu'cem, c.I, s.184, no:354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Muhâsebetü'n-Nefs, c.I, s.19, no:1; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.LXI, s.186, no:7741; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.379, no:7036; Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1024, no:2029;

Câmiu'l-Ehâdis, c.XV, s.458, no:15935.

” (Ve’l-âcizü men etbea nefsehû hevâha) Aciz kul da, kendisini nefsinin arzusu peşine takıp sürüklettiren, (ve temennâ ale’llâh) sonra da ‘Allah gafurdur rahimdir, beni affeder, onun rahmeti çoktur!’ diye Allah’a temenni besleyen kimsedir.”

El-keyyisü, bir kelime-i Arabiyye; akıllı insan, zeki insan, zeyrek kimse demek. Peygamber SAS bunu izah ediyor.

Kimdir o?

“—İşte filan, bak aya gidiyor. Çok akıllı!” Değil.

“—İşte Merih’e gidecek.” O da değil.

“—Ya kim?”

Zeyrek, akıllı insan nefsini bilip onu Allah’ın yoluna sevk edebilen, edebilmeye çalışan insandır. Yoksa aya gitmek akıllılık değildir. Onlar ilim ve sanat icabıdır.

Akıllı adam, ölümden sonrası için, sonraki günler için hazırlanan adamdır. Bir ölüm var ya, o ölümden sonrası için hazırlanıyor.

İzahta demiş ki: Nefsin hor görüyor, terbiye ediyor. Nefsin terbiyesinden sonra, ona ölümden sonrası için amelleri işletiyor. Aynı zamanda da onu her gün hesaba çekiyor:

“—Bugün ne yaptın bakalım? Neler kazandın, neler işledin?”

Hayır mı işledin şer mi işledin? Nedir halin?”

Onu hesaba çekiyor ve ondan sonra da ölümden sonrası için ameller işliyor, hazırlanıyor.

Keyyis denilen akıllı adam bu adamdır. Yoksa gökte uç, dünyayı uç, nereye gidersen git. Bunlar sanat işidir, hüner işidir, bilgi işidir. Bunlar dünyaya taalluk eden işlerdir. Dünyaya taalluk eden işler kısa görüşler. Asıl iş dünyanın ötesini görüp de dünyanın ötesi için çalışabilenin işidir. Bunun nefsin terbiyesi lazım. Keyyis olan kişi bu nefsin terbiyesini yapıyor ve o nefsi her gün hesaba çekiyor.

“—Ey nefis, bakayım bugün neler yaptın? Hayır mı işledin şer mi işledin?”

Şer işlediyse o şerleri gidermeye çalışıyor, hayırlar işlediyse onları arttırmaya çalışıyor ve ahireti için böyle ameller ediyor. İşte asıl akıllı insan bu insandır.

Âciz olan, akli zayıf olan insan da nefsine uyuyor, hevâsına uyuyor, keyfinin istediği gibi hareket ediyor, yaşamayı tercih ediyor. Onun için de arzularını teskine çalışıyor. Sonra da diyor ki:

“—Allah Kerîm, Allah Rahîm, Allah Gafûr, Allah Rahîm.”

Bunlarla kendini avutuyor. Nefsinin arzularını da tatmin ediyor. Allah bunlardan da bizleri muhafaza eylesin...

Bunun için, gayreti diniyyede ileriye gitmek, mücâhede-i nefis yapmak gerekiyor. Nasıl bir memleketin muhafazası için mücâhede ediliyor, kanlar akıtılıyor, mallar gidiyor, zâyiatlar oluyor; fakat memleket müdafaa ediliyor. Eğer biz bu müdafaayı yapmazsak düşman gelir oturur.

Binâealeyh nefisler de böyle. Nefislerle mücâhede etmezsek nefsimiz oraya gelir hakim olur, şeytan gelir hakim olur. Ondan sonra bizi idarelerine aldıktan sonra, camiye de hor bakarız, dine de hor bakarız, an'anelerimize hor bakarız... Her şey olur Allah esirgeye.

Onun için evvela bu nefsin terbiye edilmesi lazım!

f. Kur'an-ı Güzel Okuyan Kimse

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebî Şeybe ve Tirmizî, Hazret-i Âişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ مَاهِرٌ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ
الْكِرَامِ الْبَرَّةِ وَالَّذِي يَقْرَأُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌ لَهُ
أَجْرَانِ

(حم، ش، ت، حسن صحيح عن عائشة)

RE. 229/8 (Ellezî yakraü'l-kur'âne ve hüve mâhirun bihî, mea's-sefereti'l-kirâmi'l-berereti, ve'llezî yakrauhû ve hüve aleyhi şâkkun, lehû ecrâni.)

⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.X; s.144, no:2829; *Ebû Dâvud*, *Sünen*, c.IV, s.247, no:1242; *Ahmed ibn-i Hanbel*, *Müsned*, c.VI, s.48, no:24257; *Dârimî*, *Sünen*, c.II, s.537, no:3368; *Neseî*, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.21, no:8047; *İshak ibn-i Râhâveyh*, *Müsned*, c.III, s.709, no:1313; *Tayâlisî*, *Müsned*, c.I, s.210, no:1499; *İbn-i Ebî Şeybe*, *Musanef*, c.X, s.490, no:30659; *Hatîb-i Bağdâdî*, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.261, no:92; *Hazret-i Âişe RA'dan*.

*(Ellezî yakraü'l-kur'âne ve hüve mâhirun bihî)
“Kur'an-ı maharetle okuyan kimse, (mea's-sefereti'l-kirâmi'l-berereti) vahiy memuru meleklerle beraberdir. (Ve'llezî yakrauhû ve hüve aleyhi şâkkun, lehû ecrâni) Müşkilatla, zorlanarak okuyan için ise iki sevap vardır.)*

Kur'an okuyor, fakat bizim hâkim bey gibi mâhir, güzel okuyor. Hafızlarımız var onlar da mâhir, güzel Kur'an okuyorlar. Çalışmışlar, ağızlarına da yakışıyor, Kur'an okuyorlar. Bunların makamları, dereceleri sefir olan meleklerle beraberdir.”

Kirâmü'l-berere dediği Peygamber SAS ile Allahu Celle ve A'lâ'nın arasında vasıta olan büyük melekler. Cebrail gibi vasıta olan sefirler.

Yani Çalışmışlar, Kur'an'ı güzel okuyabiliyorlar. Güzel Kur'an okuyanların yeri peygamberlere elçi olan meleklerle birlikteler, onlarla beraberler.

Fakat öteki de çalışıyor, zorlanıyor, zor okuyor. Meşakkatli geliyor, ağızı yakışmıyor, işte harfleri çıkaramıyor. Bu tâlim kolay bir şey de değil. Harflere ağızını uydurmak için meşakkat çekiyor, zor okuyor ama bırakmıyor, yine okumaya çalışıyor. Bunun da ecri iki kattır.

Öteki mâhir, bir kere çocukluktan başlamış, öğrenmiş şimdi kolay geliyor ona, okur o. Fakat beriki de yaşlanmış ama bırakmıyor yine, benzeteyim buna diye çalışıyor, meşakkat çekiyor, onun için Allah da ona ecri iki kat veriyor.

g. Müezzinin Fazîleti

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdü'r-Rezzak, Neseî, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân, Ebü's-Şeyh ve Beyhakî Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الْمُؤَذِّنُ يُغْفَرُ لَهُ مَدَّ صَوْتِهِ وَيُصَدِّقُهُ كُلُّ رَطْبٍ
وَيَابِسٍ وَشَاهِدُ الصَّلَاةِ يُكْتَبُ لَهُ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ
صَلَاةً وَيُكَفَّرُ عَنْهُ مَا بَيْنَهُمَا

(حم. عب. ن. د. ه. حب. وأبو الشيخ في الأذان، هب. عن أبي هريرة؛ ولفظ حب. خمس وعشرون
(حسنة)

RE. 229/9 (El-müezzinü yuğferu lehû medde savtihî, ve yusaddikuhû küllü ratbin ve yâbisin, ve şâhidü's-salâti yüktebü lehû hamsün ve işrûne salâten, ve yükeffiru anhü mâ beynehümâ.) (El-müezzinü yuğferu lehû medde savtihî) “Müzzine sesinin *gittiği kadar mağfiret olunur.* (Ve yusaddikuhû küllü ratbin ve yâbisin) Ona o mesafedeki yaş ve kuru her şey şahadet eder. (Ve şâhidü's-salâti yüktebü lehû hamsün ve işrûne salâten) Namaza gelen adama da yirmi beş namaz sevabı yazılır. (Ve yükeffiru anhü mâ beynehümâ) Onun iki namazı arasındaki günahlara kefarete olur.”

⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.411, no:9317; *Tayâlisî*, *Müsned*, c.IV, s.274, no:2665; *Hatîb-i Bağdâdî*, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.367, no:1494; *Abdü'r-Rezzak*, *Musannef*, c.I, s.484, no:1863; *Ebû Hüreyre RA'dan*.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.89, no:24393.

Burada müezzinleri medih buyuruyor. Müezzinlerin kıymeti çok büyüktür. Onlar için seslerinin gittiği yere kadar her şey onlar için şahitlik edeceklerdir. Yalnız bu müezzinlerin fisebilillah olması lazım. *El-müezzinü'l-muhtesib* diyor, yani Allah'ın rızası için müezzinlik yapan. Para kasdıyla, maaşlı olarak değil, parasız olarak, eski zamanın insanların okudukları gibi Allah rızası için ezan okuyanların yerleri şehidlerle müsâvi oluyor.

h. Müezzinler Uzun Boylu Olacak

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

المُؤَدِّنُونَ أَطْوَلُ النَّاسِ أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(حم. م. ه. حب. عن معاوية؛ طس. ك. عن ابن الزبير؛ طب. عن عقبه بن عامر؛ وعبد الرزاق، طس.)
(عن أبي هريرة)

⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.61, no:6851; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.556, no:1670; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.I, s.483, no:1861; İbn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.197; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.82, no:1835; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.209, no:5119; *Bezzâr*, *Müsned*, c.II, s.134, no:4338; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.225, no:2537; *Deylemî*, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.29, no:2181; *Heysemî*, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.82, no:1833; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.434; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.X, s.461; *Zeyd ibn-i Erkam* RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.282, no:777; *Heysemî*, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.82, no:1834; *Ukbe ibn-i Âmir* RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.331, no:580; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.426, no:717; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.555, no:1669; *Tanâvî*, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.220, no:183; *Hakîm-i Tirmizî*, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.224; *Hiz. Muaviye* RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.237, no:1365; *Bilâl-i Habeşî* RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.166, no:235; *Deylemî*, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.194, no:6599; *Heysemî*, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.82, no:1839; *Enes ibn-i Mâlik* RA'dan.

RE. 229/14 (El-müezzinûne atvelü'n-nâsi a'nâkan yevme'l- kıyâmeti.) 'Müezzinler, kıyamet günü boyca insanların en uzunudur.'

Bunlar aynı zamanda kıyamet gününde insanların en uzun boylusu ki, insanlar üzerinde en yüksek rütbeye sahip olan kıymetli insanlardan olduklarını da beyan buyurmuşlar.

i. Müezzinler Ümmetin Eminleridir

Taberânî, Ebû Mahzûre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

المُؤَدِّنُونَ أَمْنَاءُ الْمُسْلِمِينَ عَلَى فِطْرِهِمْ
وَسُحُورِهِمْ

(طب. عن أبي محذورة)

RE. 229/14 (El-müezzinûne ümenâü'l-müslimîne alâ fıtrihim ve sühûrihim.) "Müezzinler müslümanların iftarlarında da, sahurlarına da eminleridir."

Bir sonraki rivayet de aynı mevzuda.

Şâfiî ve Beyhakî, Hasan-ı Basrî Rh.A'ten rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.176, no:6743; Heysemî, *Mecmaü'z- Zevâid*, c.II, s.102, no:1905; Ebû Mahzûre RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.91, no:24396.

¹¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.431, no:1875; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.681, no:20891; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.91, no:24395.

المُؤذِّنُونَ أَمْنَاءُ الْمُسْلِمِينَ عَلَى صَلَاتِهِمْ وَحَاجَتِهِمْ

(الشافعي، ق. عن الحسن مرسلًا)

RE. 230/1 (El-müezzinûne ümenâü-l-müslimîne alâ salâtihim ve hâcetihi.) ‘Müezzinler müslümanların namazları ve hâcetleri (oruç vakitleri) üzerine eminleridir.’

Namazlarda da onlar müslümanların oruçlarına ve vakitlerine dikkat ederek ezan okurlar. Müezzin ezan okudu mu, herkes “Akşam oldu.” der, orucunu bozar. Eğer müezzin buna dikkat etmez de erken okursa, herkesin orucunu ifsâd eder. Yahut sabahleyin erken vakitte ezan okursa, daha yemek yemek lazım, sahur vakti geçmemiştir, herkes, “Ezan okundu, artık sabah oldu.” diyerek yemeğini keser. Halbuki bunlara da dikkat edip vakit girdikten sonra ezanın okunması lazım!

Halbuki Medîne-i Münevvere’de, Mekke-i Mükerreme’de ne güzel. Bir gece ezanı okunuyor. Daha gecedir, herkes kalkıyor camide yahut evinde teheccüd namazı kılıyor. Daha sonra “Sabah oldu!” diyerek sabah ezanı okunuyor. Arkasından da beş dakika geçer geçmez namazı kılıveriyorlar. Erken vakitte yani, çok erken kılıyorlar.

j. Mü’min ve Müslim

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Ebû Ya’lâ, İbn-i Hibbân, Hâkim ve el-Askerî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ وَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ
الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ
السُّوءَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدًا لَا
يَأْمَنُ جَارُهُ بِوَأَيْقَهُ

(حم.ن.ع.حب.ك.والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî, ve'l-muhâciru men hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû.)

(El-mü'minü men eminehü'n-nâsü) "Mü'min, insanların kendinden emin olduğu kimsedir. (Ve'l-müslimü men selime'l- müslimûne min lisânihî ve yedihî) Müslüman da müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. (Ve'l-muhâciru men hecere's-sûi) Muhacir de fenalığı terk eden adamdır. (Ve'llezî nefsi bi-yedihî) Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a

¹² Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.III, s.154, no:12593; İbn-i Hibbân, Sahîh,

c.II. s.264. no:510; Bezzâr, Müsned, c.II, s.357, no:7432; Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, c.I, s.109, no;130; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, Kâmil, fi'd-Duafâ, c.II, s.263; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:748; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.102, no:24428.

yemin ederim ki, (lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû) komşusu kendisinin eziyetinden emin olmayan kimse Cennete giremez.”

Bunu hemen herkes bilir gibi. Gazete yapraklarında, takvim yapraklarında, mecmualarda her işine gelen bu hadisi öne kor, “İşte müslüman böyle olacak!” diye âdeta reklam kılığında gider. Fakat, bu hadis dillere destandır ama içlerde bir şey yoktur. Dillerimizdedir bu hadisin sözleri, söyleriz hep birbirimize ama, “Kendimiz bunun içerisinde miyiz değil miyiz?” ona hiç bakmayız.

Cenâb-ı Peygamber iman sahibini tarif ediyor bize. Kimdir mü'min? İşte iman etmiş, *Lâ ilâhe illa'llah* demiş, *namaz kılıyor, oruç tutuyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor...* Biz mü'min diyerekten buna deriz ama Peygamber hiçbir o tarafa yanaşmadı. Bak ne diyor:

“—Mü'min, bütün insanların emin olduğu bir zâttır.”

Kimse o zât, herkes ondan emindir. Nasıl Peygamberimizin adı el-Emîn idi. Ona el-Emîn adını halk taktı. Çünkü emindi kendisi, insanlar arasında emniyet kazandığı için, o cahiliyet devrinin insanları ona Muhammedü'l-Emîn diye tavsif ettiler.

Binâen aleyh mü'min bu sifata hâiz olacak ki, o hâli kesb edecek ki, herkes ondan emin olacak; karısı, kızı, malı, mülkü, evi, barkı her şey. Kapısı açık, bacası açık, her şeyi meydanda, fakat, “Bunlardan bana kat'iyen zarar

gelmez. Çünkü kardeşlerim mü'mindirler." dedirtebiliyorsan, bu hâli kesb edebildiysen ne mutlu sana!

Bir de müslümanı tarif ediyor Cenâb-ı Peygamber şimdi. Müslüman kimdir? İşte beş vakit namazını kılan, orucunu tutan, zekâtını veren, haccını eden adama da biz müslüman deriz: Müslümanlığın beş şartı var, onlar da bunlardır.

Bak Peygamber SAS ne diyor:

Müslüman o kimsedir ki, bütün müslümanlar ondan emindirler. Elinden, dilinden bütün Müslümanlar selâmettedir. Hiç kimse ondan ürkmez, korkmaz.

Diliyle kimseyi mutazarrır etmez. Arkasından konuşmaz, gıybetini yapmaz, aleyhinde konuşmaz, kötü söz söylemez. Emin herkes ondan.

Elinden de hiç kimseye zarar gelmez. Dövmez, çalmaz, rahatsız etmez, incitmez, her şey... Hah, müslüman diye de bu adama derler.

Niye? Peygamber SAS böyle tarif etmiş.

Muhâcir kime derler?

Düşman memleketlerindeki, küffardaki yerini bırakmış memleketimize gelmiş, yahut başka müslüman memleketine hicret etmiş kimseye biz muhâcir deriz. İşte Bulgarıya'dan gelmiş,

Yugoslavya'dan gelmiş, işte Kafkasya'dan, başka taraftan gelmiş.

Muhâcir adam.

Efendimiz ne diyor bak:

Hakîki muhâcir, kötülüklerden kaçan insandır. Günahlardan ve fenalıklardan kaçan insandır muhâcir. Memleketini bırakıp kaçan insana değil, günahları bırakıp da kaçan insana muhacir denir.

Sonra, bak Peygamber SAS ne buyuruyor:

(Ve'llezî nefsi bi-yedihî) Bu Peygamber SAS'in yemini. Böyle kalem ederdi Peygamberimiz, "Vallahi" demezdi.

(Ve'llezî nefsi bi-yedihî) "Nefsim yed-i kudretinde olan Allah-u Celle ve A'lâ'ya kalem ederek söylüyorum ki, komşusu onun zulmünden emin olmayan hiçbir insan cennete giremez."

Evvela komşunun sana emniyetini kazanman lâzım, ondan sonra cennet. Komşunun emniyetini kazanamadıysan, ona zulmediyorsan, ezâ ediyorsan, cefâ ediyorsan cenneti ummak muhal...

İslâmiyet başka; namaz kılarsın oruç tutarsın, hayır yaparsın... Fakat asıl komşuya ezâ ve cefâyı yapmamak suretiyle cennete dahil olunur. "Komşuya zulmettiği taktirde Cennete girmesine imkân yok!" buyrulmuş.

k. Hacı'nın Sorgusu

Bir zâtın haccı, umreyi ve orayı ziyaret edenlere mahsus tertip ettiği kitabı, aldık bir tane: (El-haccu ve'l-mu'temiru ve'z-zâir)

Baktım kitabın başında güzel bir yazı var, hoşuma gitti. İlk sayfasında haccı tarif ederken, şöyle bir şeyle karşılaştık.

Cüneyd-i Bağdâdî diye bir evliyâ var. Bu evliyâ bir hacı efendiye soruyor:

“—Nereden geldin?” diyor.

Hacı efendi:

“—Hacca gittim, hacı oldum geldim.” diyor.

Cüneyd-i Bağdâdî ona soruyor:

“—Eviden çıktığın vakitte, yola çıkarken ayağını kapıdan attın, gidiyorsun; tüm günahlarına tevbe ederekten çıktın mı?”

Helalleşmek, hak hukuk kimlere varsa onlara vermek. Kimlerde bir hakkı, borcu varsa onlarla helalleşmek. Sonra da:

“—Yâ Rabbi, artık bundan sonra senin emirlerinin hiçbirisini bırakmayacağım ve hiç senin yasaklarından bir tanesini de yapmayacağım. Sana söz veriyorum.” diye çıktın mı evinden böyle?

Demiş ki adam:

“—Herkes gidiyordu, ben de gittim.”

Demiş ki o zaman:

“—Sen öyleyse hacca gitmemişsin. Gittiğin senin bir gezinti olmuş.”

İkinci sorgusu:

“—Sen buradan kalktın işte İstanbul’dan, Eskişehir’den, Konya’dan, Adana’dan, Kıbrıs’tan,

Şam'dan, Halep'ten, Ürdün'den Arap diyarına girdin. Medîne-i Münevvere'den Mekke-i Mükerrime'ye geçtin. Birçok menziller kat ettin. Bu menzilleri kat ederken, sen iman makamlarını da, İslâm makamlarını da kat edebildin mi?

Beş bini verince, tayyare seni uçurup gidiyor. Bütün makamları uçup gidiyorsun. Oldu. Fakat asıl insanlık denilen makamlar var, bu insanlık makamlarını geçebildin mi sen? Yoksa ananın vurduğu bez ile duruyor musun? O halde misin? Gittiğin gibi mi geliyorsun yine?"

Demiş ki:

“—Nedir o makamlar ya?”

“—Makâmü'l-îmân, makâmü'l-ihlâs, makâmü'l-ihsân, makâmü't-tevâdü, makâmü'ş-şükür... Bu makamları geçtin mi?” diyerekten saymış.

Burada hepsini yazmamış tabii. Bizim ehli tasavvuf bıraktıkları çok çeşitli kitaplarıyla, bize miras bıraktıkları eserlerinde bu makamları 40 tane olarak zikrederler. Bu 40 makamı geçmedikçe hakikat-i insâniyeye ulaşmanın imkânı yok. Nasıl çocuk ancak 15 yaşına gelir, ancak o devirde bülüğa erer. On beş yaşı, 12-15 arasında yahut bazı 17-18'i de bulur. Fakat o sinne gelmeden erkeklik hakkını kazanamaz. İşte bu makamları geçmedikçe de bir müslüman hakikat-i İslâmiye'nin tadını tadamaz.

İmanın bir tadı var, tadıyor muyuz o tadı?

İmanda bir tat var, baklavadaki tat onun yanında sifıra düşer. Hani tahte's-sıfır diyorlar, soğuk geldi hararet sıfırın aşağısına düştü. Emin

olunuz en leziz lezzetlerin lezzeti bu iman lezzetinin yanında tahte's-sıfırdır. Dünyaya ait. Ama imandaki lezzet öyle bir lezzettir ki dünyayı sana katiyen göstermez.

Onlardan bir tane hatırıma geliyor şimdi. Selmân-ı Fârisî Hazretlerine birisi kötü sözler söylemiş. Tabii biz kötü sözleri duyunca kızarız ve mukabeleye başlarız. Arada kavga gürültü olur. En nihayet ya karakola gidilir yahut ölümlerle neticelenir filan.

Bak şimdi Selmân-ı Fârisî RA, bu kendisine kötü kötü söyleyen adama nasıl mukabele ediyor. Onun için İmam Gazzâlî diyor ki;

“—Bir insan kendisine böyle bir şey, kızacağı bir hal vâki olduğu vakitte ondan daha ehem bir şeyle meşgul ise o kızmaklık ona tesir etmez. Kızgınlığıyla ilgilenmez, kızmaklık kendiliğinden söner.”

Ne demek o?

Şimdi o kızmaklık hâli beşeriyet hâli, kızıyor. Fakat bu daha mühim bir şeyle meşgul ki, âhiretiyle meşgul. Âhret halleriyle meşgul, kendisini murakabeyle meşgul. Selmân-ı Fârisî RA o adama diyor ki:

“—Sen bana bunları söylüyorsun ya, yarın bizim defterlerimiz ortaya konacak. Defterlerimiz ortaya konacak, mizana girecek. Eğer mizanda benim defterim hafif gelirse, ben senin dediklerinden çok fenayım, daha aşağı birisiyim! Eğer mizanımda defterim, âmâlîm ağır gelirse dediklerinin hiç kıymeti yok benim

için, ne dersen de... Ben paçayı kurtardıktan sonra, sen bana ne dersen de.”

Defteri âmâlini düşünüyor. Niçin? Kendisinin bütün tasavvuru âhirette:

“—Acaba orada hâlim ne olacak? Defterimdekiler iyi mi kötü mü, nedir?” diyerek onlarla meşgul.

Onun için o adamın söyledikleri kulağına girmiyor ve o adama da böyle cevap vermekle kestiriveriyor.

I. İman Makamı

Şimdi bu iman makamlarından bahsederken aklıma geldi. Bizim damat bey [M. Es'ad Coşan] bir tez yapıyor. Tezinde Hacı Bektâş-i Velî'nin eserini [Makâlât] tercüme ederken, burada makâmât-ı evliyâyı Hacı Bektaşî Velî Hazretleri ve Ahmed-i Yesevî Hazretleri eserlerinde zikretmişler. Ben de şuraya şöylece naklediverdim.

Diyor ki:

“—Bu 40 makam dört esasa bağlıdır. Dört esas şeriat, tarikat, ma'rifet ve hakikattir. Fakat şeriat köktür, diğer tarikat, ma'rifet, hakikat dalları, yaprakları, budaklarıdır. Kök olmayınca nasıl dal, budak, meyve, bir şey olmaz. Şeriat olmayınca kat'iyen hiçbirisi olmaz. Ne ma'rifet olur, ne hakikat olur, ne tarikat... Esası şeriattir.”

Şeriata bir kere bakalım biz uygun muyuz, değil miyiz?

Şeriatın da 10 tane makamı varmış. Birinci makam iman makamı. İman makamını hep biz biliyoruz ki:

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(Âmentü bi'llâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve'l- yevmi'l-âhiri, ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina'llâhi teâlâ, ve'l- ba'sü ba'de'l-mevti hakkun, eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh ve eşhedü enne muhammeden abdühü ve rasûlüh.)

[Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandım. Öldükten sonra dirilmek haktır. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve şehadet ederim ki, Muhammed SAS Allah'ın kulu ve rasûlüdür.]

Bunu dilimiz söylüyor, bununla iman sahibi olmuş oluyoruz. Fakat bu içimize yerleşmiş midir? Bu dilimizden çıkan içimize yerleşmiş midir? Yerleşmemiştir.

Onun için Hazreti Âdem AS, babamız, ilk Âdem, peygamberlerin de başı. Âdem AS Cenâb-ı

Hakk'a yalvarırken diyor ki:¹³

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا يُبَاشِرُ قَلْبِي

(Allâhümme innî es'elüke îmânen yübâşiru kalbî) “Benim içime işleyen bir iman ver bana yâ Rabbi! İman dilimde kalmasın içime işlesin ve bütün zerrâtıma, vücudumdaki bütün zerrelere işlesin. Böyle iman isterim.”

Onun için Yunus Emre ne dedi?

Eğer beni yandıralar,
Külüm göğe savuralar;
Toprağım anda çağıra:
Bana seni gerek seni!

“—Beni kesseniz de, ateşte yaksanız da, kanımı akıtsanız da, külümü savursanız da ben yine derim *Lâ ilâhe illa'llah!*”

Niçin? İman bütün vücudun her zerresine işlemiştir, her zerresi Allah der. Her zerre bir âlemdir zaten. Ama as, kes, ne edersen et, insanın her zerresi yine Allah der.

Onun için imanın içe işlemesi lazım! Dilde kalan iman yeterli derecede kuvvetli olmaz.

Rahmetlik Abdülhakim [Arvâsî] Efendi vardı, onun dersinde dinlemiştim:

¹³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.117, no:5974; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.292, no:17426; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VII, s.432; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.184, no:3657.

“—Dilde kalan iman, hristiyanlardaki istidracaya benzer. Hıristiyanlar da istidrac ederler, bazı harikalar gösterirler. Gösterdikleri harikalar şuna benzer. Arabalara boya vurulur., Arabalar çarpıştığı vakitte bu boyalar nasıl dökülürse; hurda haş olur araba, hiçbir eseri kalmaz. İşte bunun gibidir.

Azrail’in tokadını yer yemez hiçbir şey kalmaz kendisinde. O bir iki araba çarpışarak ezildi. Fakat Hazret-i Azrail’in tokadı arabalara benzemez ki. Binâen aleyh bu dildeki bilgiler hepsi o anda mahvolur gider. Papazınki de öyle, yalancı müslümanınki de öyle...” demişti.

Onun için iman dendiği vakitte, bakalım biz Allah’a inanmış mıyız, inanmamış mıyız?

Allah birdir. Evet âmennâ, herkes bilir.

Allah görür mü? Görür. İşitir mi? İşitir. Her şeyi bilir mi? Bilir. E kara karıncanın karanlık gecede, kara taşın üzerinde yürüdüğünü de görür mü? Görür.

Buna senin inancın varsa, sen bu günahları nasıl işliyorsun?

Günahları kimsenin olmadığı yerde nasıl yapıyorsun?

(Âmentü bi’llâhi ve melâiketihî ve kütübihî...) diyoruz. Meleklerine de inanırım, kitaplarına da inanırım. Meleklerine de inanıyorum ki benim sağımda da meleğim var, solumda da meleğim var. Gözümde var, ağızımda var, her tarafımda melekler doludur. Fakat sağımdaki solumdaki melekler benim amellerimi yazar

dururlar. Birisi sevabımı birisi de günahımı yazar.

Bakalım sen bu meleklerle inanıyorsan, bu meleklerin senin günahlarını yazdığına inanıyorsan neden bu günahları işliyorsun?

Eğer Allah-u Teâlâ'nın kitabına inanıyorsan Allah-u Teâlâ'nın haram kıldığı nesnelere nasıl irtikâb ediyorsun?

Mesela zina. Allah-u Teâlâ yasak etmiş. Bu zinayı nasıl olur da bir müslüman irtikâb eder de yapar? Akıl ermez. Akıl, havsala duruyor burada.

Nasıl olur? Bu senin müslüman kardeşin. Kardeşinin kızı, karısı... Sen buna nasıl, hangi gözle cesaret edip de onu baştan çıkarmaya çalışırsın veyahut onunla muâşeret yapmaya kalkarsın?

Buna hangi vicdan, hangi iman sana müsaade ediyor? Nasıl iman bu iman?

m. Faiz Haramdır

Cuma gününü Cidde'de geçirdik. Cidde'deki hatip kızmış, veriyor feryadı. Tabii haklı olarak diyor; "Nasıl Müslümanlık bu Müslümanlık?" diyerekten ağzına geleni söylüyor. Bu Müslümanlık nasıl Müslümanlık ki Allah-u Teâlâ'nın haram kıldığı faizi yer.

Yahu sen nasıl müslümansın? Allah bunu yasak etmiş, Peygamber yasak etmiş. Bunu kitapta da yasak etmiş, fıkhıta da yasak etmiş. Her yerde bunu yasakladı. Bilmeyen yokken, nasıl

olur da insan çok kazanacağım, servet sahibi olacağım, şöhret sahibi olacağım, mal mülk sahibi olacağım diyerekten bu haramı irtikab eder?

Mekke-i Mükerreme’de bir efendi geldi. Dedi ki:

“—Hocaefendi!” “—Buyur...” dedim.

“—Ben bir fabrikatörüm. Bir çimento fabrikam var, bir de makarna fabrikam var.” dedi

“—Pekâlâ, Allah mübarek etsin!” dedim.

“—Ama işte 700 kişi kadar da benim maiyetimde çalışır insanlar var. Bunlar da nafakalarını yiyorlar bizim sayemizde.”

“—Pek güzel, Allah mübarek etsin...” dedim.

Ama paramız yetmiyor ve biz faizle para almak zorunda kalıyoruz. Ve bunun için bana, ki, ‘Bu haramı sen yapma! Olmaz bu iş!’ diyorlar. Sen ne dersin bu işe?” dedi.

“—Ben bir şey diyemem! Onlar ne dediyse, ben de öyle derim.

Haram haramdır.” dedim.

“—Canım 700 kişi geçiniyor benim sayemde ya?” dedi.

“—Sen 700 kişiyi Allah’ı değilsin. O 700 kişinin Allah’ı var. Yalnız o 700 kişinin değil, 700 milyonun, 700 milyar insanın sahibi Allah. Herkesin rızkını veren yine Allah! Sen kim oluyorsun, ben kim oluyorum?

Bir mum yanar ortada etrafındaki insanlar faydalanır. Faydalanır ama bir müddet sonra

mum da biter. Etrafındaki insanlar faydalanacak diyerek sen kendini niye yakıyorsun?

Sen bir ışık ol ki güneş gibi, etraf istifade etsin, sen de sönme! Bu Allah'ın yasak ettiği bir şeyle etrafındaki insanları faydalandıracağım diyerek, şeytanın hayâlâtına ve hilesine kaptırmışın kendini... Bununla sen paçayı kurtaramazsın. İman ile bir de hacca da gidiyor insan. Kendisine bir de hacıfendi denecek. Bu hacılıkla bu şey uygun olmuyor yani. Mütenâsip değil!

n.Kadere İman

Onun için evvelki iman meselesinde Allah'a inanan. Bir de Peygamberlere inanan var. Peygamberlere inanan kimsenin peygamberinin yolundan, Allah'a inanan kimsenin Allah'ın kitabının yolundan çıkmasına imkân yok.

Onun arkasından:

وَبِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

(Ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina'llâhi teâlâ) "Bir de kadere kadere, hayırın ve şerrin Allah'tan geldiğine inanmak" diyoruz.

Bunun mânası çok geniştir. Mülkün tasarrufu varlığın sahibi olan Allah'ındır.

Senin evinin tasarrufu kimin elinde? Senin elinde. O evin hakimi sensin. Senin evinde senin iznin olmadıkça bir şey olur mu? Sen ne dersen o olur. Çünkü hakimi sensin, evin sahibi sensin.

Evin sahibi sen, sen evine hükmedebiliyorsun da bu mülkün sahibi olan Allah mülkünü hükmedemez olur mu hiç?

Mülkün sahibi o... Mülkün sahibi o olunca, o ne diyorsa onun dediği yoldan gitmek lazım. Onun dediği yolu bırakıp da kendi zihnine, fikrine, yahut âlemin gittiği yola sokulursan bu iman gösteriştten ibaret bir iman.

Allah muhafaza etsin...

o. İslâm Nedir?

İkincisi İslâm. On tane saydı ya. İkincisi İslâm. Birincisi iman, ikincisi İslâm.

İslâm'ın şartlarını saydık. İslâm'ın şartı beş: Abdest almak, namaz kılmak, oruç tutmak, haccetmek, zekât vermek, kelime-i şehâdet getirmek. Bunu herkes biliyor.

Şimdi Peygamber SAS de burada buyurduğu üzere, müslüman denince, herkes senden salim olacak; yâni selamette, rahatta olacak. Bak bakalım senden âlem rahatta mı, selamette mi değil mi? Yoksa seni görünce herkesin ödü mü kopuyor?

“—Allah bunun şerrinden bizleri korusun” mu diyor?

Yani kendisi ileriden gelirken; “Yâ Rabbi! Bu adamın şerrinden beni koru. Çok şerli bir adam. Söylesen söylediğine pişman eder seni. Çok zor.”

Ha böyle mi insanların arasında şöhret aldın, yoksa herkes seni gördüğü vakitte, mahallesi olsun memleketlisi olsun, sana hürmet ediyor;

“—Mâşâallah bârekallah! Ne mübarek bir efendi bu efendi. Her şeye yarıyor, her işe yarıyor. Kimseyi incitmiyor, rahatsız etmiyor.” diye övüyor, takdir ediyor mu?

Peygamber SAS’in dediği şeye de uyuyor. İşte müslüman buna denir. Yoksa onu bunu inciten, ona buna acı söyleyen, herkesi rahatsız eden insanın İslamiyet>teki mevki çok düşüktür. Müslümanlıktan dışarıya çıkmamıştır, İslâm>dır ama aşağı noktada kalmıştır, yani ilerleyememiştir.

Onun için hacca giden insana Cüneyd-i Bağdâdî haklı olarak soruyor ki;

“—Sen memleketleri, menzilleri kat ederken insanlık menzillerini geçtin mi?”

İnsanlık menzilleri atlayabildin mi?

Onun için yine birisine birisi acı söylemiş. O adam da böyle cevap veriyor, diyor ki;

“—Sen çok güzel söyledin. Cennete girmek için birtakım manialar var, akabe diyorlar onlara. Bu mâniaları, tepeleri ben aşabilir de cennete girebilirim, ne mutlu bana! Sen ne dersen de kulağıma girmez. Bu menzilleri aşmadan cennetin dışında kalırsam, senin dediğinden daha çok aşağı bir adamım ben.” diyor.

Nereleri düşünüyorlar adamlar, akılları nerelerde geziyor!

Onun için İslâm dendiği vakitte böyle aklını dünyanın dışındaki âhîret âlemine sevk eden ve orası için hazırlanabilen insanın adıdır.

p. İlim Makamı

Üçüncü makamı ilim makamıdır.

Müslümanların hepsi alimdir. Müslümanın alim olması lazımdır. Müslümanlık, şeriatın hududu içinde her şeriat sahibi, her müslümanın alim olması lazımdır. Cahillikle Müslümanlık olmaz. Cahilliği Müslümanlık kabul etmiyor zaten. Kabul etmediği için cahillikle Müslümanlık barışamaz ve Müslümanlık yürüyemez. Onun için diyor ki, ilmin kadardır kıymetin. İlmin ne kadarsa âhiretteki kıymetin de o kadardır. Dünyadaki kıymetin de o kadardır canım!

Dünyadaki kıymette o kadar değil mi?

Çok bilen adama çok para veriyorlar işte. İşinde de, sanatında da, memuriyetinde de çok bildiği için çok yüksek para alıyor. Âhiretteki mevki de o nisbette, bilgisi nisbetinde büyük olacak.

Onun için sen ey insan! Eğer kadrinin yüceliğini istiyorsan ilmینی arttır, ki kadrin de artsın.

r. İhsan Makamı

Burada Ahmed-i Yesevî Hazretleri, ihsanı beşinci makam olarak göstermişse de bizim asıl üstadımızdan aldığımız derste ihsan, makamların en sonudur. Belki bu yazı elden ele geçse geçse, zaman itibarıyla bir tahrife uğramıştır. İhsanı beşinci devreye düşürmüş.

Fakat asıl ihsan, menzillerin en sonudur ki, Allah'a sanki görüyormuşsun gibi ibadet edebilmendir. Öyle ibadet edeceksin ki, *Allahu ekber dediğin vakitte Hâlık ile beraber olacaksın. Bu hâle gelebilmek ihsandır.*

Bâyezid-i Bestâmî Hazretleri'ni söylerler. Otuz sene namaz kılmış. Bir gün demişler ki; “Üstadın yahut şeyhin gözlüyor seni. Namaz kılarken seni gözlüyor.” diye birisi fısıldamış kulağına. O da;

“Üstadım bana bakıyormuş, daha güzel kılayım namazımı.” diyerekten kendisine bir çalım vermiş. Namazını kıldıktan sonra, selâm vermiş:

“Allah Allah! Şu 30 senelik namazı benim iade etmem lazım. Allah'ın divanındaki namazla, üstadım gözetledi diyerek kıldığım namaz arasında o kadar fark var ki! Ooo ben ne yapmışım!” diyerek 30 senelik namazını yeniden kılmış,

Allah bizim kusurlarımızı affetsin...

Biz namaza duruyoruz dünyanın her türlü şeyi kafamızda, aklımızda, önümüzde, içimizde... Nerede huzurdayız, nerede Mevlâ ileyiz? Mevlâ nerede biz nerede? Allah affetsin kusurlarımızı...

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

¹⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.27, no:50; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.39, no:9; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.101, no:4991; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.25, no:64; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.426, no:9497; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.5, no:2244; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.375, no:159; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.157, no:30309; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:117222; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, Sahîh, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erbaüne's-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA'dan.

الإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ

(خ. م. ن. ه. حم. خن. حب. ش. حل. عن أبي هريرة؛ م. د. ت. ن. ه. حب. ق. عن عمر)

(El-ihsânü en ta'büda'llâhe keenneke terâhü) “İhsan, sanki görüyormuşsun gibi, karşısındaymış gibi Allah'a ibadet etmendir. (Fein lem tekün terâhu feinnehû yerâke) Çünkü, her ne kadar sen onu görmüyorsan da, o seni görüyor.”

Sen onu görmüyorsun ama, hakikatte görmen lazım, O seni görüyor. Bu varlığın sahibi:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد: ٤)

(Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm.) “Nerede olursanız olun, o sizinle beraberdir.” (Hadîd, 57/4) buyuruyor.

“—Ben seninleyim!” diyor. Onun için yine buyrulmuş ki:¹⁵

¹⁵ Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.44, no:5249; Keşfü'l-Hafâ, c.I, s.57, no:140; Câmiu'l- Ehâdîs, c.X, s.494, no:10108.

Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.VIII, s.336, no:8796; Taberânî, Müsnedü'ş-Şâmiyyîn, c.I, s.305, no:535; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.VI, s.124; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.225, no:204; Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.37, no:66; Câmiü'l- Ehâdîs, c.V, s.194, no:3971; RE. 76/9.

أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَكَ حَيْثُمَا كُنْتَ

(طب. حل. عن عبادة بن الصامت)

RE. 76/9 (Efdalü'l-îmân) “İmanın en yüksek derecesi, (en ta'leme enne'llàhe meake haysü mâ künte) nerede olursan ol, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin seninle beraber olduğunu bilmendir.”

Sen, Allah-u Teâlâ'nın her an seninle beraber olduğunu bilebildiğin an, sen imanda kemale ulaşmış olabilirsin. Yoksa her zaman kendi halindesin de bir namaza duracaksın, o namaz esnasında Allah'ı hatırlayacaksın... O geri insanların işi.

İnsan onun için her zaman namazda olmak derler ya. Her ânın namazda olur gibi olmak. İşte her zaman huzûr-u ilâhîde olmak. Yani, her zaman hakkın huzurunda olmak;

“—Allah beni yalnız namazda görmüyor ki, her zaman görüyor. Her zaman onun huzurundayım!” diye düşünmek.

Binâen aleyh, her zaman onun huzurunda olan bir insanın nasıl olur da Allah'ın yasak ettikleri şeyleri irtikâba cesareti olur? Senin mâ fevkinden birisi senin karşında durduğu halde, onun istemediği bir şeyi yapabilir misin yahu? Hatta mâ dûnun bile olsa, onun yanında istenmeyen bir şey yapmaktan utanırsın, sıkılırsın, korkarsın. Duyulur, edilir dersin.

E insan bugün bundan korkuyor da Kur'an'ın da beyan buyurduğu vechile, her halimize bizden

daha iyi muttalî ve bize bizden daha yakın ve bizden katiyen ayrılmayan, her halimizi muhît olan Hazret-i Allah Celle ve A'lâ'nın huzurunda olduğunun gafletinden daha büyük gaflet olur mu insanda?

En büyük gaflet, onun huzurundan gafil olmak. Onun için agâhlık diyerekten bir düstur koymuşlar ki, her zaman uyanık olacaksın, “Ben Allah'ın divanındayım!” diye düşüneceksin. Her zaman ama, bir an için değil. O namaz da onlardan bir tanesidir. Böyle her zaman huzur-u ilahiyede olduğunu kendine yerleştirebildiğin vakitte, Hakk'ın divanına durduğun vakitte erirsin o zaman.

Ashâb-ı kirâm, onlar da bizim gibi insanlar iken, niçin Hakk'ın divanına durdukları vakitte adeta taş kesiliyorlardı? Hiç kıyımdama yok...

Onun için, Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin...
Tevfikat-ı samedaniyyesine mazhar eylesin...
İman makamlarının, İslâm makamlarının uçlarına kadar ulaşabilmek şeref ü devletine hepimizi ulaştırсын... İman dilimizde kalmasın, İslâm dilimizde laf olmasın; imanın, İslâm'ın hakikatını tadan kullarından eylesin...

s. Evlenin, Çoğalın!

O bu beşini saydı, altıncısı da evlenmek dedi.

Evlenmek şeriatın emridir. Allah insana bir kuvvet vermiştir, şehvet kuvveti. Daha doğarken o kuvvet insana hilkaten verilmiştir. Doğuşuyla beraber anasının memesine yapışır. O şehvet olmasa insan yaşamaz. Her mahlûkta da vardır

bu şehvet. Bunu veren Allah'tır. Bu verdiği tohumu yerine harcayabilmek evlenmekle olur. Buradaki kuvvetin, neslin devamı için kullanılması gerekir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

تَنَاكَحُوا تَكْثُرُوا فَإِنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ

(عب. عن سعيد بن أبي هلال مرسلًا)

(*Tenâkehû teksurû*) “Evlenin, neslinizi çoğaltın!
(*Feinnî übâhî bi-kümü'l-ümeme yevme'l-kiyâmeti*) Ben kıyamet günü diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim.” buyurmuştur.

Ama zayıf, ama şöyle, ama böyle... Herkes yüksek mertebeye ulaşamaz. Ama zayıf da olsak, yine iman ü İslâmiyetin icaplarına uymamız kâfidir. Şimdi mesela Arafat'ta bir milyon, iki milyon insan var. Hepsi bunların böyle Cüneyd gibi bir insan mı?

Yok, hepsi işte bizim gibi; gittiği gibi dönen insanlar. Bir faydamız varsa, o güne kadar kazandığımız günahların hepsini orada silkiyoruz.

¹⁶ Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VI, s.173, no:10391; Saîd ibn-i Ebî Hilâl Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.173, no:10391; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.321, no: 45008.

Allah'ın fazlı. Temizlenmiş olarak, taze bir vücutla geliyoruz. Gelecek seneye kadar yine

birçok günahlar kazanırsak, yine gider orada silkeler geliriz inşaallah...

Bu, faydalarından birisi bu.

İkincisi de bu Cüneyd gibi velilerden burada hepsi mevcut. Bugünkü zamanın velileri Arafat'ta mevcut... Arafat'ta mevcut olunca, bu velilerin hacları makbûl-i ilâhîdir. Onların makbûl-i ilâhî olan haclarının dolayısıyla, oradaki iki milyon, üç milyon, beş milyon insanın haccını da Cenâb-ı Hak onların hürmetine kabul eder. Fazlı ilâhî bu...

Bizim de cennete girmemiz öyle olacak zaten. Biz yaptığımız amellerimizle cennete girmemize imkân yok! Ancak Cenâb-ı Hak şâfîlerin şefaati dolayısıyla ve kendisinin fazl u keremi dolayısıyla bizi cennetine koyacak. Ümidimiz bu.

Onun için evlenmek İslâm'ın şartlarından biridir ki, şeriatın şartlarından biridir. Bazı insan evlenmez. Evlenmiyorsun ama, Allah- u Teâlâ'nın paralarını saklayıp da küplerinin üzerine oturan insan, nasıl herkesin gözünden düşük bir insandır. Parasını harcamıyor, servetini harcamıyor, kimseye de vermiyor. Ondaki daha aşağıdır, Allah'ın verdiği kuvveti yerine sarf etmeyen kimse...

Bir hanım alacaksın Allah ondan sana bir çocuk, iki çocuk, üç çocuk, beş çocuk verecek. Onların nafakalandıracağını, çalışacağını beslemek için, okutmak için, şu için, bu için. Bunların hepsi ibadet niyetiyle yapıldıktan sonra, hepsi sevap olur deftere...

Onun için evlenmek hem neslin devamına sebeptir, çünkü bu her mahlûkta var, yalnız bizde

değil. Her mahlûk neslinin idamesi için çalışır. Onun için Cenâb-ı Hak. Rabbü'l-âlemîn'dir, âlemlerin rabbidir. Âlemlerin içerisinde ne kadar mahlûk var, Allah'tan başka kimse bilmez bunları... Bu âlemlerin her çeşit mahlûkuna Allah-u Teâlâ o kudreti vermiştir ki, dünyaya gelirler; bir iki dakika içerisinde dünyasından geçse bile bir nesli bırakır öyle giderler.

Mikropların hali de öyledir. Çabucak yeni bir nesil bırakırken kendisi bırakır gider. O nesil böyle temâdî eder giderler.

“—E bizim nesil?”

Biz de ne kadar günahkâr olsak yerimize bırakacağımız neslin nasıl olacağını Allah bilir. Onların sahibi de yine Allah'tır. Senin vazifen onu besleyip, terbiye edip yetiştirmek. Gerisine karışmayacaksın. Sen yalnız İslâm'ı, imanını onlara telkin et. Onları o şekilde yetiştir, gerisine karışma! Allah onların sahibidir.

t. Helâl Yemek

Yedincisi helal yemek ve giymek.

Şeriatın emirlerinin iktizâsı on tanedir dedik ya, on bab. Bu on babdan yedincisi yiyeceğini helâlden yemektir. Şimdi faizden kazanılan parayı helâl diye yiyebilir misin?

Demince birisi gelmiş soruyor:

“—Ben bu kadar para verdim bankaya, banka bana fazla olarak bu kadar para verdi. Bu parayı ben yiyebilir miyim?” diyor.

Ben de, “Sen bilirsin ister ye, ister yeme!” dedim. “Öğrenmedin mi şimdiye kadar?” dedim.

Helal yemek, haramdan kaçınmakla olur. Haram yalnız faiz değil ya... Adamı kandırmak da haram, hile yapmak da haram, kötüyü iyi mal diyerek satmak da haram, ihtikâr haram... Yalnız faiz değil ki, çeşitli haramlar var... E bunların hepsi haram olduğu halde, bu haram ile kazandığın birçok paralarla kocaman apartmanlar yaptın! Yarın ahirette sırtına koyacaklar, “Çek bakalım bunları, götür!” diyecekler.

Sebebi? Kökü haram olan bir şeyden kimseye fayda olmaz.

Ahiretteki azabı müstesna...

Onun için şeriatın yedinci makamı helâl yemek ve helâl giymek. Üzerindeki esvabın bir kuruşu haramdan olursa 40 günlük namazı kabul olmaz derler. Onun için hem giydiğinde hem yediğinde kazancının helâl olmasına dikkat edeceksin.

Çalışan işçi de öyle, usta da öyle, çalıştıran da öyle... Meselâ çalışıyor sekiz saat. Sekiz saatin iki saatini, üç saatini şurada burada çeneyle geçirir de sekiz saatini beş saate indirirse, sekiz saatin parasını almak hakkı değil... Ama sekiz saatin parasını ister ondan;

“—Ben senin bugünkü işini yaptım.” der ama 2-3 saatini şurada burada boşuna geçirdi, çeneyle geçirdi.

Bunun neresinden helâl olacak ona?

u. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten Olmak

Sekincisi de Ehl-i sünnet ve'l-cemaat'ten olmak.

Burası mühim nokta. Ehl-i sünnet ve'l-cemaat'ten olamadıktan sonra gökte de uçsan kıymet yoktur. Ehl-i sünnet dört mezhep. Bizim Hanefî mezhebimiz bir, İmam-ı Âzam, Şâfiî mezhebi iki, Mâlikî mezhebi üç, Hanbelî mezhebi dört... Bu dört mezhepte ulemâ ittifak etmiştir, ehl-i sünnettir demişler. Bunun dışında olan mezheplerin hepsi İslâm'ın haricidir. İşte kızılbaşlar, neler diyorlarsa işte onlara... Acemlerinki de öyle, vahhabîlerinki de öyle... Vahhabîler ehli sünnetten değildir.

Dokuzuncusu, şefkat ve merhamet sahibi olmak.

İslâm'ı tarif ederlerken iki şeyden ibarettir derler: Allah'a kulluk, mahlûkuna şefkat...

Eğer bu devlete ulaşabildiysen sen, şeriatte dokuzuncu kapıdan geçmiş oluyorsun. Allah'a kulluk ediyorsun, mahlûkuna şefkatin yok, olmadı... Mahlûka şefkatin var ama Allah'a kulluğun yok, yine olmadı. İkisinin de denk olması lazım. Müsbet olarak dengeli olmalı.

Burada denilmiş ki [dokuzuncusu] helalden kazanmak ve giyinmek...

v. Emr-i Ma'ruf Nehy-i Münker

Onuncusu da emr-i mâruf nehyi ani'l-münker.

Emri bi'l-ma'ruf nehyi ani'l-münker; şeriatın onuncu kapısı. Şeriatte on kapı var: İman, İslâm, ilim, ihsan, evlenmek, helal yemek,

ehli sünnetten olmak, şefkat-merhamet sahibi olmak, emri bi'l-ma'ruf nehyi ani'l-münker yapmak. Yani iyiliklerle emredeceksin, kötülüklerden de kaçındıracaksın herkesi. Bunu söylemek her mü'minin, her müslümanın vazifesi, her şeriat sahibinin vazifesi. İyiliği söyleyecek; "İyilik yap, şunu yap..." mâruf olan şeyler nelerse. Münker olan neler varsa yasaklar, haramlar, günahlar... onlardan da koruma; kendi evvela, çoluk çocuğu sâniyen, etrafındakiler sâlisen... böylece gider bu iş.

Şimdi size bugün ancak bir tanesini söyledim, 30 tanesi ileriki derslerimizde inşaallah söylemeye gayret ederiz.

Allah cümlemizi affetsin...

Bak şimdi bir müslümanın müslüman olması için nelere ihtiyaç var? Bir müslümanın hakîki müslüman olabilmesi için bu ihtiyaçları mutlaka gidermek lazım.

Şimdi diyorlar ki:

"—Vücudun vitamene ihtiyacı var; hocaefendi bu vitamin haplarını yut!" diyorlar.

Neden?

"—İşte sen ihtiyarlamışsın, vitaminlerin de eksilmiş. Bu C'dir bu B'dir; bunlardan yut!" diyorlar.

E işte onlar sözde destekleyecek bizi. Bu iman ü İslâmiyet>teki destek de bu on tane şeriat kapısından gireceksin, ondan sonra tarikate atlayabileceksin. Tarikatın da on tane kapısından geçecek, ondan sonra ma'rifete

ulaşabileceksin. Onun da onunu atlayabilip de hakikate ulaşabilirsen ne mutlu sana!

Onun için bir levha okudum hoşuma gitti bugün ama, unutuyorum her zaman. Aziz Mahmud-u Hüdayi Hz. diyor ki:

Âyinedir bu âlem, her şey Hak ile kâim, Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim!

Haa şimdi işte bunu ele geçirmek lazım!

Mir'ât-ı Muhammed, SAS'in aynası. Yalnız Medine'de değil ha! Onun aynası kâinatı çevirmiştir böyle. Nerede olursan ol onun aynasıyla karşı karşıyasın. Onun aynası herkesin karşısındadır. Onun aynası Medine'de değil Medine'de o âlâsı. Fakat kâinatın ta Sibirya'nın en ücra köşelerine git orada da Peygamber'in aynası vardır. Orada da ondan istifade etmek mümkündür. Nasıl güneşten herkes muhitinde istifade edebiliyor, Peygamber SAS'in aynasından da herkes olduğu yerde istifade edebilir. Yalnız kâfidir ki, o aynaya bakacak göz lazım!

Onun için, ne güzel söylemiştir o zât [Niyâzî-yi Mısrî]:

*Bir göz ki ânın olmaya ibret nazarında,
Ol düşmanıdır sâhibinin baş üzerinde.*

Bu ibret nazarlarını göze alabilmek için de Allah'ın yolu, tevfiği, hidayeti lazım!

Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına fazl u keremi ve lütf u inâyetiyle bizleri de kabul buyursun...

y. Hatim Duası

Sübhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb... El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

Allâhümme rabbenâ, yâ rabbenâ, tekabbel minnâ, inneke ente's-semîü'l-alîm... Ve tûb aleynâ yâ mevlânâ inneke ente't- tevvâbü'r-rahîm... Ve'hdinâ ve veffiknâ ile'l-hakkı ve ile'n-necâti ve ilâ tarîkın müstakîm... Bi-bereketi kıraaeti'l-kur'âni'l-kerîm, ve bi-hürmeti hatmi'l-kur'âni'l-azîm, ve bi-hürmeti men erseltehû rahmeten li'l-âlemîn...

Va'fü annâ yâ kerîm... Va'fü annâ yâ rahîm... Va'ğfir lenâ zünûbenâ bi-fadlike ve cûdike ve keremike yâ ekreme'l-ekremîn ve yâ erhame'r-râhimîn...

Allâhümme zeyyinnâ bi-zîneti'l-kur'âni'l-azîm... Ve ekrimnâ bi-kerâmeti'l-kur'âni'l-azîm... Ve edhilne'l-cennete bi-şefâati'l-kur'âni'l-azîm...

Allahümme'c'ali'l-kur'âne karînâ... Ve fi'l-kabri mûnisâ... Ve fi'l-kıyâmeti şefîâ... Ve ale's-sırâti nûrâ... Ve ile'l-cenneti refikâ...

Ve ile'l-hayrâti küllihâ delîlen ve imâmâ...

Allahümme'rhamnâ bi'l-kur'âni'l-azîm... Vec'alhu lenâ imâmen ve nûran ve hüden ve rahmeten yâ erhame'r-râhimîn...

*Allahümme zekkirnâ minhü mâ nesînâ...
Ve allimnâ minhü mâ cehilnâ... Ve'rzukna
tilâvetehû alâ tâatike anâe'l-leyli ve etrâfe'n-
nehâr... Va'hşurnâ mea'n-nebiyyi salla'llähü
aleyhi ve selleme ve âlihi'l-ahyâr...*

*Ve hevlene'llähümme's-saâdete, ve's-
selâmete, ve'l-beşârete, ve'l-emân... Ve lâ
tahtim lenâ bi'ş-şerri, ve'ş-şekàveti, ve'd-
dalâleti, ve't-tuğyân... Ve nebbihnâ an nevmi'l-
gafleti, ve'l-keselân... Min kabli en tumîtenâ,
ve min ekli'd-dîdan...*

*Allähümme yemmin kitâbenâ... Ve yessir
hisâbenâ... Ve sekkıl mîzânenâ... Ve a'tik
rikâbenâ... Ve beyyîd vücûhenâ... Va'hşurnâ
tahte livâi'l-mustafâ... Bi-rahmetike yâ
erhame'r-râhimîn...*

Yâ Rabbi, bu okuduklarımızdan ve okunan hatimlerden hasıl olan ecr ü mesûbatı evvelen bi'z-zât hâce-i kâinat, şefî-i rûz-i cezâ, iki cihan serveri sevgili Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ salla'llähü teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin ve bi'l-cümle peygamberân-ı izâm hazerâtının evlâd, ezvâc, ashâb ve etba'larının ve bu ana kadar geçmiş olan bi'l-cümle mü'minûn, müminât ve meşâyih-ı izâm hazerâtının ruhlarıyla beraber, camimizin bânîsi İskender Paşa'nın ruhu ile bi'l-umum ashâb-ı hayratın da ruhlarına;

Memleketimizin medar-ı iftiharı Eyyüb Sultan Hazretleri'nin ruhuna ve bilumum eshabı güzin

rıdvanu'llâhi teâlâ aleyhim ecmain hazretlerinin ruhlarına;

Selâtîn-i mâziyyenin ruhları ile birlikte bâhusus hâzırûn ve cemâat kardeşlerimizin geçmişleriyle beraber ve bu hatimleri okuyan kardeşlerimizin geçmişlerinin ruhlarına ayrı ayrı hediye eyledik Mevla vâsıl eyleye...

Cümlesinin ruhlarını mesrûr, kabirlerini pürnûr, makamlarını âlî, derecelerini yüksek eyleyip, seyyiatlarını ve seyyiatlarımızı da hasenata tebdil eyle yâ Rabbi!

Bizlere dahi onlar gibi bu dâr-ı dünyadan göç vakti gelince, cümlemizi az ağrı, asan ölüm ve kâmil bir iman ile ve buyurun:

“—Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû...” kelime-i tayyibe-i münciyesini de can u gönülden söyleye söyleye çene kapayıp göz yummayı Mevlâ cümle Ümmet-i Muhammed'e, hâsseten biz aciz kullarına da lütf u ihsân eyleye...

Allâhümme'c'alnâ mine't-tevvâbîn... Vec'alnâ mine'l- mutatahhirîn... Vec'alnâ min ibâdike's-sâlihîn... Vec'alnâ mine'llezîne lâ havfün aleyhim ve lâ hüm yahzenûn...

Allâhümme'hdinâ min indik... Ve efid aleynâ min fadlik... Ve esbiğ aleynâ min rahmetik... Ve enzil aleynâ min berekâtik...

Allâhümme'hdinâ fî men hedeyt... Ve àfinâ fî men àfeyt... Ve tevelLENâ fî men tevelleyt...

*Ve bârik lenâ fî men a'tayt... Ve kınâ şerre mâ
kadayt... Feinneke takdî ve lâ yukdà aleyke... Ve
innehû lâ yezillü men vâleyte, ve lâ yaizzü men
âdeyte, tebârekte rabbenâ ve teàleyte...*

*Allâhümme innâ nes'elüke temâme'n-nimeh...
Ve devâme'l- âfiyeh... Ve hüsne'l-hàtimeh...
Bi-hürmeti'l-fâtiyah!*

Mehmet Zahid Kotku

05. 03. 1972 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU / Hadis
Dersleri'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

